

Alternatif Turizm Kapsamında Romantizm Turizmine Yeni Bir Boyut Kazandırmak: Güneşin Doğuşu-Batışı Turizmi ☺

Yasemin Asiltürk Okutan¹

Özet

Turizm, her geçen gün büyüme potansiyeli gösteren ve kendini sürekli geliştiren en önemli hizmet sektörlerindendir. Bu yönü ile yalnızca ulusal düzeyde değil, uluslararası arenada da toplum için önemli etkiye sahiptir. Turizm farklı endüstrilerden ürün talep etmekte ve çeşitli tüketim faaliyetlerinden oluşmaktadır. Turizm her insan için farklı anlamlar ifade etmektedir. Bu sebeple turistler farklı seyahat motivasyonlarına sahiptirler. Bu noktada turizm turistlerin farklı beklenti ve ihtiyaçlarını karşılamak için toplum ve endüstri ile birlikte gelişmektedir.

Turizm dendiğinde insanların aklına gelen deniz-kum-güneş üçlüsünü kırmak ve yeni alternatifler ortaya koymak turizmde sürdürülebilirliği sağlamak için önemli bir adımdır. Bu sebeple turizmi çeşitlendirmek, turistlere farklı deneyimler sunmak ve turizmi her mevsime yayarak sürdürülebilirliğini sağlamak için alternatif turizm ortaya çıkmıştır. Alternatif turizm, destinasyonların geliştirilmesi noktasında tüm paydaşların katılımı ile gerçekleşen taşıma kapasitelerini temel alarak planlanan turizm için önemli bir alan oluşturmaktadır.

İnsanlar yeni deneyimler edinmek, daha önce yaşamadığı duyguları yaşamak ve eşsiz anlar geçirmek için alternatif turizm türlerine yönelmektedir. İnsanların içinde bulunan merak, onları yeni destinasyonları keşfetmeye ve farklı kişisel deneyimler edinmeye yönlendirmektedir. İnsanların ilgi alanlarına göre tercih ettiği alternatif turizmlerden biri de romantizm turizmidir. Bu bağlamda turistler keyifli anlar yaşamak ve yeni hazlar edinmek için romantik noktaları belirlemektedir. Bu noktalar arasında güneşin doğuşunun veya batışının izlendiği destinasyonlar da yer almaktadır. Turistler romantizm turizmi kapsamında bu destinasyonlarda vakit geçirerek aynı zamanda bölgesel kalkınmaya katkı sağlamaktadır.

1 Dr. Öğr. Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Gastronomi ve Mutfak Sanatları, yasilturkokutan@agri.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-9134-6995

Giriş

Turizm, her geçen gün büyüme potansiyeli gösteren ve kendini sürekli geliştiren en önemli hizmet sektörlerindendir. Bu yönü ile yalnızca ulusal düzeyde değil, uluslararası arenada da toplum için önemli etkiye sahiptir. Turizm farklı endüstrilerden ürün talep etmekte ve çeşitli tüketim faaliyetlerinden oluşmaktadır. Turizm her insan için farklı anlamlar ifade etmektedir. Bu sebeple turistler farklı seyahat motivasyonlarına sahiptirler. Bu noktada turizm turistlerin farklı beklenti ve ihtiyaçlarını karşılamak için toplum ve endüstri ile birlikte gelişmektedir. Yeni iletişim teknolojilerinin ortaya çıkması ile birlikte internet daha etkin bir hal alarak turizm alanında yenilikleri beraberinde getirmiştir. Çok fazla verinin bulunması insanların ilgisini çekmiş ve deneyimlerini etkilemiştir. Yeni bilgi iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler sosyal medya araçlarının etkisini artırmış ve turistlerin istek ve beklentileri değişmiştir. Turizm bu beklentileri karşılayabilmek için turistler için yeni eğilimler ortaya çıkarmaktadır.

Turizm dendiğinde insanların aklına gelen deniz-kum-güneş üçlüsünü kırmak ve yeni alternatifler ortaya koymak turizmde sürdürülebilirliği sağlamak için önemli bir adımdır. Bu sebeple turizmi çeşitlendirmek, turistlere farklı deneyimler sunmak ve turizmi her mevsime yayarak sürdürülebilirliğini sağlamak için alternatif turizm ortaya çıkmıştır. Alternatif turizm, destinasyonların geliştirilmesi noktasında tüm paydaşların katılımı ile gerçekleşen taşıma kapasitelerini temel alarak planlanan turizm için önemli bir alan oluşturmaktadır. Alternatif turizm, farklı turizm destinasyonlarının turizme kazandırılması, turizmin tüm yıla yayılması ve elde edilen gelirden yerel halkın faydalanması gibi hedeflere sahiptir.

Alternatif kelime olarak iki olasılık arasında seçim yapmak, biri yokken diğerini yerine kullanmak şeklinde ifade edilmektedir. Bu noktada alternatif turizm kitle turizmine karşı olarak mevsimsellikte yaşanan yoğunluğun önüne geçmeyi amaçlamaktadır. Bu sebeple alternatif turizm, bir bölgede bulunan ana turizm faaliyetine alternatif olarak turizm çeşidi ortaya çıkarmaktadır. Değişen tüketici davranışlarına karşılık vermek için özellikle de son yıllarda sürdürülebilir turizmi yaygınlaştırmak için alternatif turizmin önemi artmaktadır. Doğal kaynakların etkin kullanımını temel alan sürdürülebilirlik anlayışı alternatif turizmin de temelini oluşturmaktadır. Turistlerin daha bilinçli olması ve gelişen çevre bilinci ile alternatif turizm destinasyonlarının geliştirilmesi hız kazanmıştır. Bunun yanı sıra ülkelerin turizmi bütün yıla yayarak turizmden elde edecekleri gelirler, ekonomik ve sosyal gelişimleri için de önemlidir.

Yaşam standartlarının artması, toplumun bilinçlenmesi ve teknolojik gelişmeler diğer endüstrileri olduğu gibi turizm sektörünü de değişime uğratmıştır. İnsanlar yeni deneyimler edinmek, daha önce yaşamadığı duyguları yaşamak ve eşsiz anlar geçirmek için alternatif turizm türlerine yönelmektedir. İnsanların içinde bulunan merak, onları yeni destinasyonları keşfetmeye ve farklı kişisel deneyimler edinmeye yönlendirmektedir. İnsanların ilgi alanlarına göre tercih ettiği alternatif turizmlerden biri de romantizm turizmidir. Bu bağlamda turistler keyifli anlar yaşamak ve yeni hazlar edinmek için romantik noktaları belirlemektedir. Bu noktalar arasında güneşin doğuşunun veya batışının izlendiği destinasyonlar da yer almaktadır. Turistler romantizm turizmi kapsamında bu destinasyonlarda vakit geçirerek aynı zamanda bölgesel kalkınmaya katkı sağlamaktadır.

1. Alternatif Turizm

Alternatif kelimesi, Oxford sözlüğünde birden fazla şeyden biri, bir diğer seçenek olarak ifade edilmektedir (Oxford, 2016). Başka bir sözlükte ise bir seçim yapma ihtimali olarak belirtilmektedir. Türk Dil Kurumu sözlüğünde alternatif kelimesi seçenek, değişik, farklı, karşı şeklinde ifade edilmektedir (TDK, 2016). Alternatif turizm, bir fikir veya felsefe olarak ortaya çıkmakta, modern turizm olarak yansımaları görülmektedir. Alternatif turizm olgusu, kitle turizmine alternatif olarak ortaya atılmıştır. Alternatif turizmde kitle turizminin büyük ölçekli işletmelerinin yerine yerel özellikli küçük işletmeler yer almaktadır (Weaver, 2006).

Alternatif turizm, doğaya duyarlı ve sürdürülebilir ilkelere bağlı gelişen turizm şeklidir (Baytok, 2017). Diğer bir ifadeye göre alternatif turizm, kitle turizminin oluşturduğu etkileri azaltan, turizmden elde edilen gelirleri daha dengeli ve yerel halkı öncelik alarak dağıtmak daha geniş zamanda turistik ürün ve hizmet içeren turizm şeklidir (Kozak ve Bahçe, 2012). Kitle turizmindeki standartlaşmış turistik ürünlerin yerini alternatif turizmde daha kişiselleştirilmiş ve farklı konseptli ürünler almaktadır.

Alternatif turizm, kitle turizmine karşıt olarak değerlendirilirken olumlu ekonomik etkiler sağlamakta ve ideal bir turizm ifade etmektedir. Azalan kaynaklara karşın sürdürülebilirliği sağlamak adına ortaya konan bu turizm anlayışında tüketicilerin klasik turizm anlayışından sıkılarak farklı beklentilere girmesi ve turizmin tüm yıla yayılarak gerçekleşmesi esastır. Tüketicilerin farklı heyecanlarının karşılanması alternatif turizmde çıkış noktasıdır.

Kitle turizmi ile alternatif turizmin karşılaştırılması ile ortaya çıkan özelliklere bakıldığında;

- Kitle turizm kontrolsüz ve hızlı gelişirken, alternatif turizm yavaş ve kontrollü büyümektedir.
- Kitle turizmi büyümeye odaklı, çevre ve topluma duyarlı değilken, alternatif turizm planlı, uzun dönemde büyüme vadeden özellik taşımaktadır.
- Kitle turizminde kentsel yeni mimari yapılar ön planda iken, alternatif turizmde mevcut olan binalar değerlendirilmektedir.
- Kitle turizmini tercih eden turistler gruplar halinde seyahat ederken, alternatif turizmde daha bireysel turistler bulunmaktadır.
- Kitle turizmi herkese hitap eden paket turlar, kısa süreli ve konforlu seyahat içermekte iken, alternatif turizm kişiye özel programlar sunarak, kendi ilgisi doğrultusunda seyahat edenleri kapsamakta ve uzun süreli olmaktadır.

Alternatif turizmin kendine has özellikleri bulunmaktadır. Bunlar (Kozak ve Bahçe, 2012):

- Küçük ölçekli ve yerel yatırımlara öncelik verilmektedir.
- Sürdürülebilir anlayışı temel alınmakta ve yavaş bir gelişim göstermektedir.
- Zaman ve mekân açısından yayılma bulunmaktadır.
- Çevresel, toplumsal, ekonomik taşıma kapasiteleri dikkate alınmaktadır.
- Yerel ve özgün mimari yapıya özen gösterilmektedir.
- Gelişiminde tüm paydaşların katılımı önemlidir.
- Hem yerel halkın hem de tüketicinin yaşam kalitesini artırıcı faaliyetler içermektedir.
- Yerel halk ile turistler arasında pozitif bir etkileşim sağlamak öngörülmektedir.
- Doğal, sosyal ve toplumsal değerlerle tutarlı çevre bilinci ön plandadır.
- Kitle hareketler yerine küçük gruplar yer almaktadır.
- Geleneksel, yerel ve özgün ürünlerin korunmasına ve üretilmesine önem verilmektedir.
- Bireysel turizm faaliyetleri ön plandadır.
- Her bölgede geliştirilebilmektedir.

Alternatif turizm gelecek kuşakların haklarının gözetilerek günümüz turizm faaliyetlerinin planlanmasının yapılmasını, gelecekteki turizm gelişmelerine öncülük edecek çözüm modellerini içermektedir (Duran ve Özkul, 2018). Öte yandan, plansız ve dengesiz gelişmeye karşın başta yerel halk olmak üzere turizmden elde edilen faydaların eşit dağılımının sağlanması alternatif turizm için çıkış noktasıdır. Buna ek olarak turistlerin farklı deneyim yaşama isteklerinin oluşması, yeni şeyler keşfetme arzusu alternatif turizme verilen önemi artırmaktadır.

Turizm kalkınması hem arz hem de talep odaklıdır. Modern dönemin oluşturduğu standart ve kitlesel talepler, bireyci yaklaşım ile yeniden şekillenmektedir. Alternatif turizm kitle turizminde yer alan üretim ve satış odaklı yaklaşımın aksine tüketici odaklı yeni yaklaşımın hem sonucu hem de nedenidir.

Alternatif turizm ortaya çıkarken temel amaç, insanların değişen seyahat beklentilerine daha iyi karşılık vermek, ülkenin potansiyellerini daha iyi kullanmak, ekonomik, sosyal ve kültürel kazanımları artırmaktır (Albayrak, 2013). Alternatif turizmin temel amacı, yerel halk ve ziyaretçiler arasında kültürel ve karşılıklı iletişim kurmaktır.

Alternatif turizm, kitle turizminden daha esnek üretime ve organizasyona sahip olan ürünler içermektedir. Örneğin alternatif turizmde ziyaretçiler yerel halkın evlerinde konaklamaktadır. Bu bağlamda alternatif turizm, yerel halk ve misafirlerin olumlu yönde karşılıklı etkileşimini sağlayan, doğal, sosyal ve toplumsal değerleri içermektedir (Kozak ve Bahçe, 2012).

Alternatif turizm, küçük ölçekli ve düşük yatırım düzeyine sahip, yerel halkın yüksek katılımını kapsayan nitelikler taşımaktadır (Triarchi ve Karamanis, 2017). Alternatif turizm toplum temelli turizm şeklidir ve özellikle toplumsal ve çevresel duyarlılığa dayalıdır.

Alternatif turizm, kaynakların korunmasını ve geliştirilmesini amaçlayarak, yerel halkı turizme dâhil etmekte ve turizmin olumsuz etkilerinin azalmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda fiziksel, psikolojik, ekonomik taşıma kapasitesi dikkate alınarak turizm anlayışı ortaya konmaktadır. Yerel unsurlar temel alınarak, yerel değerlerin korunması, eski yapıların özgünlüklerinin kaybedilmeden turizm faaliyetlerine kazandırılması amaçlanmaktadır. Turizmin çevre üzerindeki etkileri en aza indirgenerek ekolojik sürdürülebilirliğin sağlanması sağlanacaktır.

Aynı zamanda kültürel sürdürülebilirliğin de dikkate alındığı alternatif turizm turistlerin aktif katılımını sağlayan model önermektedir. Alternatif turizme katılan turistler, ziyaret ettikleri bölgelerin özelliklerine göre kültürel

yaşam tarzlarına aktif olarak katılım sağlamaktadır. Alternatif turistler girişimci ruha sahip, risk alabilen ve alışılmadık yerleri keşfeden kişilerdir. Bu bilgiler ışığında alternatif turistlerin özellikleri şu şekilde belirtilmektedir (Akış ve Kaya, 2013).

- Özgür ve bağımsız gezginlerdir.
- Bir yerde uzun süre kalabilirler.
- Bireysel olarak seyahat ederler.
- Mevsimsellikten etkilenmezler.
- Yeni deneyimlere açıktırlar.
- Kendilerine güvenirlir.
- Diğer kültürlere saygı gösterirler.
- Gelir seviyeleri yüksektir.

Alternatif turizmin çıkış noktasının kitle turizmine karşı çıkmak ve onun olumsuz etkilerini azaltmak olduğu göz önüne alınarak, doğru planlama, doğru yönlendirme yapılması gerekmektedir. Aksi takdirde alternatif turizm kontrol edilmediğinde kitle turizmine dönüşerek topluma ve çevreye zararlı sonuçlar oluşturabilecektir.

2. Turizmde Yeni Eğilimlerin Ortaya Çıkması

Günümüzde turizm hem içerik hem de biçimsel olarak değişime uğramıştır. Önceleri ekonomik düzeyi yüksek olan seçkinler tarafından yapılan faaliyetler olan turizm artık lüks bir deneyimden ziyade ihtiyaç haline gelmiştir (Gomez vd., 2016).Ekonomik, sosyal, çevresel ve politik etkenler turizmde farklı yaklaşımlara ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır. Kitle turizminin çevrede oluşturduğu olumsuz etkiler, ülkeler arası eşitsizlikler ve post-modern kültür alternatif turizm türlerini ortaya çıkarmıştır (Triarchi ve Karamanis, 2017).

Yaşam standartlarının artması, gelişen teknoloji ve turistlerin bilinçlenmesi gibi etkenler turizmde yaşanan değişimleri beraberinde getirmiştir. İnsanlar yeni deneyimler edinmek ve seyahat etme konusundaki farkındalıklarının artması yeni turizm eğilimlerini geliştirmiştir. İnternetin etkin kullanımı insanların yaratıcılıklarını ve meraklarını artırmış, turistlerin yeni destinasyonlar bulma ihtiyacı artmıştır. Bu sebeple yeni trendlerin ve taleplerin ortaya çıkmasına katkı sağlamıştır. Turizmde yer alan bu eğilimler yeni turizm türlerini beraberinde getirmiştir.

Afet turizmi: Uluslararası turizmde karanlık turizmin alt dalı olarak görülmekte olan afet turizmi, turistlerin afet bölgesindeki mevcut durumu öğrendiği, yerel pazarda para harcıyıp bölge ekonomisine katkı sağlayan turizm türüdür (Nagai, 2012). Turistler, doğal afetlerin yaşandığı merkezlere ziyaret gerçekleştirmektedir.

Atom turizmi: Dünyanın her yerinde nükleer santral olarak inşa edilen, atom bombalarının test edildiği ve bilim adamlarının atom enerjisi üzerine incelemeler yaptığı mekânları turistik yerler haline gelmiştir. Turistlerin nükleer felaketlerle ilgili olan bu yerleri ziyaret etmesini içeren turizm şeklidir (Petroman ve Tiberiu, 2021).

Babymoon turizmi: Bu tür turizm şekli, ebeveynlerin bebekleri doğmadan önce yaptıkları romantik veya rahatlatıcı tatilleri kapsamaktadır (Gabor ve Oltean, 2019). Çiftler bebekleri doğmadan önce eğlenmek için son kez tatile çıkmaktadır.

Doğum turizmi: Hamile kadınların doğum yapmak için yurtdışına seyahat ettikleri bu turizm türünde (Wang, 2018), amaç ebeveynlerin bebeklerinin başka bir ülke vatandaşlığını almalarını sağlamaktır (Choi ve Lai, 2020). Bu turizm şeklinde, insanlar çocuklarının geleceğini garanti altına almayı hedeflemektedir.

Gecekondu turizmi: Bu turizm şeklinde etnik, kültürel ve yaşam tarzı farklılıkları ön plandadır. Farklı yaşam tarzlarını deneyimlemek isteyen meraklı turistler, bu turizm türünde talep oluşturmaktadır (Choe, 2015). Bu turizm şeklinde turistler metruk binaları ziyaret etmekte ve yeni bir deneyim edinmektedir.

Glamping turizmi: Geleneksel kampçılığın daha konforlu ve lüks türü olan bu turizm çeşidinde (Hrgovic vd., 2018), vahşi doğada özel konaklama hizmeti sunulmaktadır. Doğa ve kamp turizminin bir arada olduğu glamping turizmi ev rahatlığında kamp yapmayı esas almaktadır (Yıldırım ve Erkiç, 2019). Şehir hayatından uzaklaşmak isteyen, doğayı ve kampı seven turistler için alternatiftir.

Köpekbalığı turizmi: Eko turizmin bir türü olan bu turizm şeklinde köpekbalıklarının korunması esastır. Bu turizmde yapılan etkinlikler arasında su altına dalış yapılarak, köpekbalıklarının gözlemlenmesi ve bu alanlara teknik gezi yapılması bulunmaktadır (Ziegler vd., 2012). Deniz yaban hayatının sürdürülebilirliği için önemli bir alternatif turizmdir.

Pokemon Go Turizmi: Bu turizm çeşidinde turistlerin destinasyonları keşfetmeleri ve daha yüksek düzeyde etkileşim sağlamaları için mobil oyunlar kullanılmaktadır (Zach ve Tussyadiah, 2017). Konum tabanlı artırılmış

geçeklik mobil oyunu ile gerçek yerlere konumlandırılmış karakterler destinasyonlarda gezi gerçekleştirmektedir.

Son şans turizmi: Küresel ısınmalar ve çevresel faktörler sebebiyle yok olmaya yüz tutmuş turistik yerlerin seyahat edilmesini kapsayan (Wu, 2019). bu turizm türü yeni bir eğilim olarak karşımıza çıkmaktadır. Turistler bu destinasyonları kaybolmadan önce son kez görebilmektedir.

Soy turizmi: Kişisel miras ve aile tarihi alanlarına yapılan seyahatler olarak tanımlanan (Mehtiyeva ve Prince, 2020), bu turizm türünde turist soy ağacının izini sürmektedir. Bu kapsamda turistler atalarıyla bağları olan yerlere seyahat etmekte, kuşakları ile yeniden bağlantı kurmaktadır.

Oyuncak turizmi: Bu turizm şeklinde çeşitli nedenlerle seyahat edemeyen kişilerin bağ kurdukları oyuncakları kendi yerlerine seyahate göndermeleri ve seyahatlerden fotoğraflar gönderilmesi yer almaktadır (Pekerşen vd., 2017). Turistik yerleri ziyaret eden gezgin oyuncakların olduğu bu turizm türünde oyuncakların seyahati tasvir etmesi, deneyimlemesi ve belgelemesi turist için odak noktasıdır.

Ünlü turizmi: Ünlülerin ana cazibe merkezi olduğu turizm şeklidir. Halkın ünlülere olan hayranlığının ve onlarla kişisel bağlantı kurmalarının temelinde gerçekleşen bu turizm türü özellikle reklamlar için sıkça kullanılmaktadır (Glover, 2009). Ünlüler, kitle iletişim araçları ile yönlendirilen toplumlarda kültürel bir simge olmaktadır. Bu sebeple turistlerin destinasyon seçim süreçlerini ve seyahat davranışlarını etkilemektedir.

Vegan turizmi: Veganlık, hayvanların yiyecek, içecek veya diğer amaçlarla sömürülmesine karşı duran bir yaşam tarzıdır (Kojic, 2020). Vegan beslenmek isteyen tüketicilerin ihtiyaçlarını karşılamak için bazı popüler şehirlerde vegan restoranlar ve vegan menüler yer almaktadır. Vegan turizmde hayvanların besin veya başka bir amaçla sömürülmesine karşı çıkmak üzere yapılan seyahatlerdir.

Romantizm turizmi: Bu turizm şeklinde ekonomik olarak zengin ülkelerden gelen turistler gelişmekte olan ülkelerdeki yerel halk ile yakın ilişkiler kurmaktadır (Berdychevsky, 2016). Turistler ile yerel halkın arasında yaşanan romantik, cinsel ve maddi ilişkiler bu turizmin temelinde yer almaktadır.

Değişen turist ihtiyaç ve beklentilerine karşılık verebilmek için turizmde yeni eğilimler ortaya çıkmıştır. Günümüzde turistlerin daha bilinçli olması sebebiyle deniz-kum-güneş üçlüsünden farklı turizm anlayışları aramaktadır. Kitle turizmden sıkılan turistler artık daha bireysel ve farklı deneyimler sağlayan turizm türlerine yönelmiştir.

Önceleri kendi kültürlerine yakın destinasyonları ziyaret eden turistler günümüzde farklı kültürleri ve yaşamları gözlemlemek ve deneyimlemek istemektedir. Bu sebeple turistlerin farklı deneyimler yaşaması için yeni turizm türleri ve yeni yaklaşımlar ortaya çıkmaktadır. Bunlara e olarak değişen turist profilleri, tüketicilerin istek ve ihtiyaçlarının farklılaşması, moda, sosyal medya gibi etkenler turizmde yeni eğilimlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Turizmin ülkelerin ekonomilerine olan katkısı göz ardı edilemez bir gerçektir. Bu sebeple turizmden elde edilen gelirin mevsimsellikten ziyade 12 aya yayılarak bölgelerin ekonomik düzeylerine katkıları artırılmak istenmiştir. Bunun yanı sıra ekolojik dengeyi korumak amacıyla da yeni eğilimler ortaya çıkmıştır.

2.1. Romantizm Turizmi

Romantik turizm kavramsal olarak, ekonomik yönden zengin olan ülkelere gelen kadın turistlerin az gelişmiş ülkeleri ziyaretleri esnasında oradaki yerel erkekler ile maddi, erotik, romantik ilişkiler yaşamasıdır (Frohlick, 2007). Bu kavrama göre bu ilişkiler kadın turistler ile yerel erkekler arasındaki duygusal, romantik katılımlar üzerine gerçekleşmektedir. Romantizm turizmi kadın turistlerin kimliğinin denenmesi, dönüştürülmesi ve cinsiyet rollerinde alan açması özellikleri ile seks turizmden ayrılmaktadır (Berdychevsky, 2016).

Romantizm turizmi ile seks turizmi arasındaki ayrım cinsiyete dayalı olmaktadır. Turist kadınların yerel erkekler ile kurdukları cinsel, romantik, duygusal ilişkiler romantizm turizm olarak değerlendirilirken, turist erkeklerin yerel kadınlar ile benzer ilişkileri seks turizmi olarak incelenmektedir. Bu bağlamda iki kavram arasındaki çizgiler cinsiyete dayalı olarak bölünmektedir.

Bazı araştırmalarda erkekler ve kadınlar arasındaki cinsel turizm deneyimleri farklı şekilde değerlendirilmektedir. Erkeklerin eğilimleri daha çok haz arayışını içerirken kadınlarda romantik ve duygusallık yer almaktadır. Bazı araştırmalar ise her iki cinsiyette de benzer motivasyonlar olduğu ifade edilmektedir. Bu sebeple romantik turizm tam olarak net ifade edilememektedir.

Romantizm turizmi, bazı kaynaklarda çift turizmi veya balayı turizmi olarak da ifade edilmektedir. Samimi, romantik, gözlerden uzak olmayı tercih eden çiftler için özel olarak tasarlanmış seyahatleri ifade etmektedir (Taylor, 2006). Balayı, yıl dönümü, özel günleri kutlamak isteyen bireyler

veya sadece romantik kaçamak arayan kişiler romantizm turizmini tercih etmektedir.

Romantizm turizmi, çiftlere özel ve samimi bir ortamda bağ kurabilme, rahatlama ve aşklarını yaşayabilme imkânları sunmaktadır. Bu özellikleri ile çiftlere kalıcı anlar yaşatarak ilişkilerini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Romantizm turizmine yönelik olan destinasyonlar, romantik bir ortamda kaliteli zaman geçirmek ve ortak deneyimler yaşamak isteyen çiftlere hitap etmektedir. Ayrıca bu çiftlerin özel arzu ve beklentilerini karşılamak için hizmetler sunmaktadır.

Romantizm turizminin sahip olduğu özellikler şu şekildedir:

Balayı seyahatleri: Romantik turizmin başlıca bileşenlerinden biri olan balayı seyahatleri, yeni evli çiftlerin evliliklerini kutlamak için çıktığı seyahatlerdir. Balayına yönelik destinasyonlar, çiftler için özel olarak tasarlanan, mahremiyet içeren romantik deneyim sunan yerlerdir.

Özel günler: İnsanların yıl dönümleri, doğum günleri gibi özel günleri kutlayabilmeleri için tasarlanan seyahatlerdir. Çiftlere bu özel anlarını yeniden anmaları için samimi ve romantik bir ortam sağlar.

Gözlerden uzak ve samimi destinasyonlar: Bu tarz destinasyon genellikle özel tatil köyleri, butik otellerin yanı sıra, samimi yatak ve kahvaltılarının olduğu sessiz, تنها yerleri içermektedir. Çiftler bu destinasyonlarda ayrıcalık ve mahremiyet aramaktadır.

Lüks konaklama: Romantik turizm için tasarlanan tatil köyleri, özel villalar, spa küvetleri gibi mekânların yanı sıra mum ışığında akşam yemekleri, çift aktiviteleri gibi hizmetleri içermektedir.

Romantik aktiviteler: Bu destinasyonlarda çiftlere özel hizmetler sunulmaktadır. Çift masajları, gün batımında yemekler, sahildeki yürüyüşler, özel geziler ve spalar çiftlere sunulan romantik aktiviteler arasında yer almaktadır.

Manzaralı mekanlar: Bu tarz destinasyonlar genelde doğa güzelliklerinin, nefes kesen manzaraların olduğu ve romantik anların yaşandığı çarpıcı ortamlardır.

Macera ve romantizm: Bu aktiviteleri seçen çiftler genelde sıcak hava balonu ile gezmek, manzaralı yürüyüşlere çıkmak ve yeni kültürleri birlikte keşfetmek istemektedir. Macerayı romantizmle birleştiren destinasyonları arayan çiftlerin tercihleridir.

Sağlık rahatlama: Romantizm turizminde sağlıklı yaşam seçenekleri, inzivalar, birlikte gevşeme ve rahatlama gibi huzurlu ortamları tercih eden çiftler için hizmetler sunulmaktadır. Bu destinasyonlarda bulunan tesisler bu özelliklere sahiptir.

Sadece yetişkinler için özel deneyimler: Bazı destinasyonlar yalnızca yetişkin çiftlere hitap ederek onlara yönelik etkinlikler sunmaktadır. Bu destinasyonlar ailelerin ve çocukların dikkat dağıtıcı etkilerinden uzak ortamlar sağlar.

Kültürel mutfak deneyimler: Kültürlere ve mutfağa ilgisi olan çiftler için özel mutfak deneyimleri, şarap tadımları, tarihi yerele yapılan ziyaretler içeren seyahatlerdir. Kültürel zenginlilerin romantizm ile iç içe olduğu aktiviteler yapılmaktadır.

Romantizm turizmi her ne kadar güzel duygular temelinde gerçekleşse de bazı olumsuz yönleri de sahiptir. Özellikle kadınların romantik duygular ile yaşadıkları bu deneyimler seyahatleri esnasında geçici mutluluklar yaşamalarına sebep olmaktadır. Özellikle yurt dışında yaptıkları romantik kaçamaklar özgüven ve cinsel özne olma hissi uyandırmaktadır. Ancak bu deneyimlerin geçici olması, tatil sonrasında yaşanacak yalnızlığı, hayal kırıklığını ve ruhsal zararları beraberinde getirecektir.

2.2. Güneşin Doğuşu-Batışı Turizmi

Gün batımını izlemek, insanların sevdikleri kişiler ile geçireceği romantik anların arka planı olmanın yanı sıra kişinin kendi başına kalıp hayatı yeniden anlamlandırmasıdır. Romantizm turizmi turuna çıkmak isteyen bireyler gün doğuşunu veya batışını izleyerek hem sevdikleri ile duygusal anlar yaşamakta hem de eşsiz anlar bırakmaktadır.

Geleneksel turizm anlayışından ve kitle turizminden sıkılan bireyler özel anlar yaşamak ve bireysel turizm faaliyetleri gerçekleştirmek için alternatif turizm türlerine yönelmektedir. Doğa turizmi, kamp turizmi, karavan turizmi doğada olmayı sevenler tarafından seçilen turizm türleridir. Bu alternatif turizm türlerine bağlı olarak insanlar romantizm turizmi kapsamında belirli noktalarda güneşin doğuşunu veya batışını izlemektedir. Turistlere yeni bir alternatif oluşturmak adına bu noktaların turizme kazandırılması ve güneşin doğuşunu-batışını izlemeye yönelik destinasyonlar haline gelmesi önemlidir.

Türkiye’de veya dünyada güneşin doğuşunun ya da batışının rahatlıkla gözlemlendiği yerler bulunmaktadır. İnsanların burada kamp kurarak veya günü birlik olarak vakit geçirebileceği, gerek sevdikleri ile gerekse bireysel olarak turistik faaliyetler gerçekleştirebileceği bu yerlerin

turizme kazandırılması alternatif turizm kapsamında değerlendirilmesine katkı sağlayacaktır. Bu bölgelerin romantizm turizmine yeni bir boyut kazandırmak için kullanılması, güneşin doğuşunu ve batışını izlemeye yönelik turizm faaliyeti olarak değerlendirilmesi alternatif turizm türlerine katkı sağlayacaktır.

Türkiye’de gün doğumu veya batımının en iyi izleneceği yerlere bakıldığında hepsinin ortak noktasının insanlara eşsiz bir deneyim sunması olduğu görülmektedir. Eşsiz bir manzaraya sahipliği yapan bu yerler ise şunlardır:

Nemrut Dağı: Adıyaman sınırlarında bulunan ve gizemini hala koruyan tarihi bu yer, birçok eseri barındırmasının yanı sıra mükemmel bir gün batımı manzarasına sahiptir. Nemrut kalıntıları ve dev kafa heykelleri arasında güneşin batışını izlemek mistik bir an oluşturmaktadır.

Kapadokya: Türkiye’de gün batımı denilince akla ilk gelen yerlerden olan Kapadokya’da Peri Bacaları eşliğinde güneşin batışının ve doğuşunun oluşturduğu ışık dansları büyüleyici manzaralar oluşturmaktadır. Turistler ayrıca bu eşsiz gün batımı manzarasını sıcak hava balonları ile farklı bir boyuta taşıyabilmektedir.

Knidos Antik Kenti: Muğla’da yer alan bu destinasyon, Akdeniz ve Ege’nin birleştiği noktadadır. Tekir burnu üzerinde olan bu antik kent olağanüstü bir doğa manzarası olan ve güneşin batışının ölümsüz anlar oluşturacağı bir yerdir.

Polento Feneri: Bozcaada’da bulunan bu nokta gün batımı manzarası ile sıkça tercih edilen yerlerdendir. Hem gün doğumunu hem de gün batımını izleme fırsatı sunan Polento Feneri romantizm turizmine katılmak isteyen turistler için anlamlı bir yerdir.

Kaş Seyir Tepesi: Ülkemizin tatil rotalarından olan Kaş harika gün batımı karelerini yakalama fırsatı da sunmaktadır. Mavi ve kıvılcı birleştiği bu yer, turistlere deniz keyfinden sonra panoramik manzarada gün batımı izleme keyfi vermektedir.

Şeytan Sofrası: Ayvalık ilçesinde bulunan bu yer, kendine hayran bırakan bir manzaraya sahiptir. Efsanelere konu olan hikâyesi eşsiz gün batımı manzarası ile birleşince turistler tarafından sıkça tercih edilen bir nokta haline gelmektedir.

Gümüşlük: Bodrum’un en keyifli yerlerinden olan Gümüşlük, sahip olduğu mavi bayraklı plajları ile hem deniz, kum, güneş turizmi için güvenli

bir nokta olmasının yanı sıra, romantik anlara ilham veren gün batımı manzaralarına da sahiptir.

Kelebekler Vadisi: Ege denizinin eşsiz bir manzarasına sahip olan bu vadi güneşin doğuşunun ve batışının izlenebileceği bir konumdadır. Deniz, orman ve doğa manzarasının bir arada olduğu eşsiz kareye güneşin doğuşunun ve batışının da katılması ile ölümsüz anlar yaşanmaktadır.

Bingöl Kale Tepesi: Karlıova ilçesinde bulunan bu tepede güneşin doğuşu birbirinden farklı görüntüleri ortaya koymaktadır. 3250 rakımda yer alan Bingöl Dağları Kale Tepesi güneşin doğuşunun izleneceği eşsiz yerlerdendir.

Apollon Tapınağı: Manavgat Side'de bulunan bu yer hem güneşin doğumu hem de batışını izlemek için tercih edilen yerlerdendir. Sarı, kırmızı ve turuncu renklere boyanan gökyüzünde güneşin doğuşunu ve batışını izlemek turistlere keyif verecektir.

Assos Antik Kenti: Volkanik bir tepeye kurulu olan Assos'ta eski zamanlardan kalma tarihi yapılar bulunmaktadır. Turistler bu yapıları gezerken aynı zamanda gün batımı manzarasına denk gelerek farklı bir deneyim yaşayabilmektedir.

Amasra: Fatih Sultan Mehmet'in dünyanın gözbebeği diye ifade ettiği Amasra kendine hayran bırakan gün batımı manzarasına sahiptir. Turistlere mükemmel gün batımı fotoğrafları sunacak olan bu nokta romantizm turizmi için tercih edilecek yerlerdendir.

Sonuç

Tatil, insanların günlük hayatlarından, sorumluluklarından ve rutinlerinden uzaklaşmak, özgürleşmek ve kendini keşfetmek için ayırdığı bir zamandır. Özgür olma hissi bireylere sosyal normların dışına çıkarak sıradan alışkanlıkların yerine yeni deneyimler yaşamayı hissettirmektedir. Bu yeni deneyimler arasında romantizm turizmi de yer almaktadır. Bu bağlamda cinsellik ve seyahatin birlikte deneyimlendiği farklı haz biçimleri turistler için tercih edilen özgür anlardandır. Alternatif turizm türleri sunmak isteyen turizm endüstrisinde seksüel simgeler kullanılarak destinasyonlara cazibe katılmak istenmektedir.

Seyahat yalnızca yeni yerler görmek değil, kişilerin kendilerini keşfetmesi, güçlenmesi, daha önce deneyimlemediği şeyler ile tatmin olmasını da kapsamaktadır. Bu bağlamda ele alınan romantizm turizmi, özellikle kadın turistlere özgürlük ve kendilerini yeniden bulma hissi vermektedir.

Turistik kültür içinde yer alan romantik çerçeve, turizmin ve özellikle romantizmin fantezi ve duygusal tatmin idealleri ile şekillenmektedir. Özellikle kadınlara yönelik pazarlanan romantizm turizminin, duygusal ve romantik deneyimler yaşanması için daha geçiş kitleye yayılması gerekmektedir. Romantizm turizminde yalnızca cinsellik değil, romantik duygular, aşk ve tutku gibi hisler de yer almaktadır. Turistik kültürdeki romantik çerçeve bir yandan kişisel özgürlük ve kendini bulmak öte yandan daha önce yaşanmamış deneyimler sunmaktadır.

Romantik anlayışa sahip olanlar, dünyayı daha estetik bir hale getirmek ve büyüleyici kılmak isteyenlerdir. Bazen sahiplenici bireycilikteki ruhları bazen de şiddetli tutkuları ile günlük yaşamın sıkıcılığını reddetmektedir. Romantizm turizminin yalnızca cinsellik ile değerlendirmesinin önüne geçmek adına farklı faaliyetlerinde gerçekleştirilmesi önemlidir. Bu bağlamda belirli rotalarda güneşin doğuşunun ve batışının izlenmesi romantizm turizmi kapsamında değerlendirilmeli ve destinasyonlar bu yönde geliştirilmelidir.

Turizmin hem büyüleyici hem de tartışmalı olduğu romantizm turizminde, turizm alanındaki aktörler ve temsilciler bilinçli bir anlayış geliştirmek zorundadır. Yeni mekânların keşfedilmesi ya da var olan mekânların farklı yönlerinin ortaya konması turizme olan talebin arttığı ve turist beklentilerinin farklılaştığı günümüzde turistler için alternatifler sunmaktadır. Bu noktada doğal güzellikleri ile ön planda olan destinasyonların güneşin doğuşu ve batışının izlenebileceği ve kişilere romantik duyguların yaşatıldığı yerler haline gelmesi önemlidir.

Kaynakça

- Albayrak, A. (2013). Alternatif Turizm, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Akış ve Kaya, (2013). Manavgat'ın (Antalya) Alternatif Turizm Potansiyeli, Coğrafyacılar Derneği Yıllık Kongresi Bildiriler Kitabı: 95-102.
- Baytok, A. (2017) "Alternatif Turizm Mi Turizmde Çeşitlilik Mi? Kavramsal Bir Değerlendirme", Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Erzsosde), ÖS-IV, s. 1-14.
- Berdychevsky L. (2016). Romance tourism. In: J. Jafari & H. Xiao (Eds.). Encyclopedia of tourism. Springer.
- Choe J. (2015). Ghetto, tourism. In: J. Jafari & H. Xiao (Eds.). Encyclopedia of tourism. Springer.
- Choi, S. Y. P., ve Lai, R. Y. S. (2020). Birth tourism and migrant children's agency: The 'double not' in post-handover Hong Kong. Journal of Ethnic and Migration Studies, 1-17.
- Duran, E. ve Özkul, E. (2018) Değişen Dünya Turizminde Yeni Alternatifler. (Ed.) Erol Duran ve Özlem Sertkaya Doğan, Türkiye Turizm Coğrafyası, Paradigma Akademik, Çanakkale.
- Frohlick, S. (2007) Akışkan değişimler: Karayipler'deki Kosta Rika'da ulusötesi bir kasabada turist kadınlar ile yerel erkekler arasındaki yakınlık müzakereleri . Şehir ve Toplum 19 , 139 – 168. doi: 10.1525/city.2007.19.1.139 .
- Gabor, M. R., ve Oltean, F. D. (2019). Babymoon tourism between emotional well-being service for medical tourism and niche tourism. Development and awareness on Romanian educated women. Tourism Management, 70, 170–175.
- Glover, P. (2009). Celebrity endorsement in tourism advertising: Effects on destination image. Journal of Hospitality and Tourism Management, 16, 16–23.
- Gómez, M., Medina, F., & Puyuelo, J. (2016). New trends in tourism? From globalization to postmodernism. International Journal of Scientific Management Tourism, 2(3), 417-433.
- Kojic, T. (2020). The environmental benefits of veganism in the context of responsible tourism (Unpublished master dissertation). Uppsala University, Sweden Teknisk-naturvetenskaplig Fakultet UTH-Enheden.
- Kozak, M.A. ve Bahçe, A.S. (2012). Özel İlgi Turizmi, Gözden Geçirilmiş 2.Baskı, Ankara, Detay Yayıncılık.
- Mehtiyeva, A., ve Prince, S. (2020). Journeys of research, emotions and belonging: an exploratory analysis of the motivations and experience of ancestral tourists. Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism, 20(1), 85-103.

- Nagai, N. (2012). Disaster tourism the role of tourism in post-disaster period of Great East Japan earthquake (Unpublished master dissertation). International Institute of Social Studies, Netherland.
- Oxford (2016). <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/alternative>].
- Pekçen, Y., Gülenç Birsen, A., ve Aslan, N. (2017). Oyuncak turist paradoksu. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(4), 653-662.
- Petroman, I. M., ve Tiberiu, I. (2021). Atomic tourism subtype of dark tourism. Multidisciplinary Conference on Sustainable Development, 20-21 Mayıs 2021.
- Sanchez-Taylor, J. (2006) Kadın seks turizmi: Terimler açısından bir çelişki mi? *Feminist Review* 83 , 43 – 56 .
- TDK (Türk Dil Kurumu Sözlüğü) (2016). Alternatif nedir?
- Triarchi E. ve Karamanis, K. (2017). The Evolution of Alternative Forms of Tourism: A Theoretical Background, *Business & Entrepreneurship Journal*, 6(1), s. 39-59.
- Triarchi E. ve Karamanis, K. (2017). Alternative Tourism Development: A Theoretical Background, *World Journal of Business and Management*, 3(1), s. 35-54.
- Wang, S. H. (2018). Intra-Asian infrastructures of Chinese birth tourism: Agencies' operations in China and Taiwan. In Y. W. Chan & S. Y. Koh (Eds.). *New Chinese Migrations: Mobility, Home, and Inspirations* (pp. 112-127). Routledge.
- Weaver, D. (2006). *Sustainable Tourism: Theory and Practice*, Oxford;,Elsevier, Butterworth-Heinemann.
- Wu, X. (2019). Analysis of doom of tourism development from the perspective of the tourist demand. *International Journal of Intelligent Information and Management Science*, 8(1), 18-22.
- Yıldırım, G., ve Erkiş, E. (2019). An overview of glamping tourism within the context of the middle east tourism: The case of Turkey. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 6(4), 475-489.
- Zach, F. J., ve Tussyadiah, I. P. (2017). To catch them all – The (un)intended consequences of Pokémon GO on mobility, consumption, and wellbeing. In R. Schegg, R. & B. Stangl (Eds.). *Information & Communication Technologies in Tourism 2017*. Springer International Publishing.
- Ziegler, J., Dearden, P., ve Rollins, R. (2012). But are tourists satisfied? Importance-performance analysis of the whale shark tourism industry on Isla Holbox, Mexico. *Tourism Management*, 33, 692-701.